

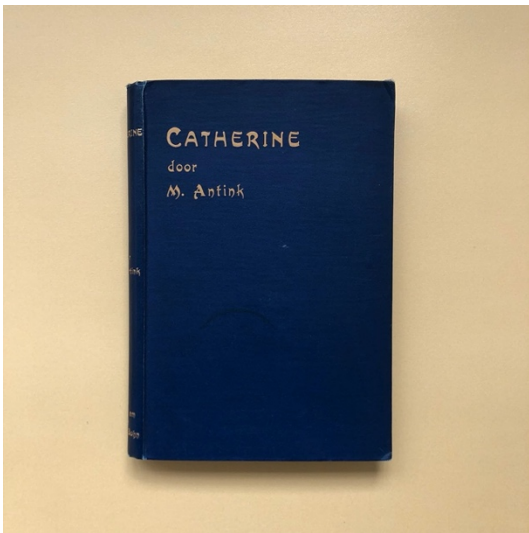
15

DEBUTEN

CATALOGUS 15

ARTISTIEK BUREAU

1 **M. Antink** *Catherine*. Haarlem: De Erven F. Bohn, 1899. 244 x 172 mm. Verguld heellinnen. Kopsnede verguld. (4), 220 p. Niet afgesneden. Eerste druk. Twee namen op de Franse titel: J.C. Tadema [= directeur van De Erven F. Bohn] en Hilda C. Korf-Belt. € 50

¶ Naturalistische debuutroman van Margo Antink (1868-1957), over een wild meisje uit de Ardennen, waar de jonge schrijver een vakantie met haar moeder had doorgebracht.

‘Opmerkelijk is dat de recensenten de “mannelijkheid” van haar werk bewonderden, iets wat men niet gewend was van “damesproza”. Dat was in die tijd vaak synoniem voor flauw, slap en zoet. De bekende schrijver Lodewijk van Deyssel ging er zelfs van uit dat de onbekende A. Antink op de titelpagina een man was.’ (Jacqueline Bel & Thomas Vaessens (red.), *Schrijvende vrouwen. Een kleine literatuurgeschiedenis van de Lage Landen 1880-2010*, 2010)

In 1954 verscheen bij De Wereldbibliotheek een vijfde, herziene druk van *Catherine*.

2 **Gérard Arbous** *Boheemsch Amsterdam. Oorspronkelijke roman door –*. Gouda: Johan Mulder's Uitgeverij, [1933]. 213 x 165 mm. Geïllustreerd heellinnen met stofomslag. Band- en omslagontwerp Stefan Kraaij. 288 p. Geïllustreerd met tekeningen. Eerste druk. Omslag verbruind, gesleten en aan de binnenzijde met tape verstevigd. € 85

¶ Eerste en enige roman van de toneelspeler en voordrachtskunstenaar Gerard Jan Arbous (1876-1959), die zich in 1922 voor de Kunstenaarspartij kandideerde als lid van de Tweede Kamer (net als onder anderen Chris Lebeau en Maurits Wagenvoort).

Boheemsch Amsterdam gaat over een groep studenten en artiesten in de Amsterdamse wijk De Pijp. Henri en Willem vertrekken in het zesde hoofdstuk met de Holland-Amerika-lijn naar New York en kijken daar hun ogen uit (subway, Woolworth Building, Fifth Avenue).

In de dialogen komt veel volkstaal voor en er wordt vermakelijk gescholden ('Krijg de rinkelbelletjeskoorts!'). Arbous heeft ook *inside information* in zijn roman verwerkt: zo schijnt Louis Bouwmeester tijdens het toneelspel wel sterk op zijn souffleur te leunen. Anderzijds staan er ook redelijk verlichte opvattingen in over negers en de rassenkwestie.

Zeldzaam.

3 **Mies Bouhuys** *Ariadne op Naxos. Gedichten*. Den Haag: D.A. Daamen, 1948. 196 x 131 mm. Ingenaaid met omslag en buikband ('Bekroond met de | Reina | Prinsen Geerligs-Prijs | 1948'). 32 p. Niet afgesneden. Eerste druk. Binnenzijde omslag en Franse titel deels verbruind. € 25

¶ Opdracht van de auteur in zwarte inkt op de Franse titel: 'Voor Anne Biegel | Mies Bouhuys'. Debuutbundel van de door haar kinderboeken bekend geworden dichter, die hiervoor op 21-jarige leeftijd (als tweede laureaat) de Reina Prinsen Geerligsprijs kreeg. In druk opgedragen aan Ed. Hoornik, de dichter die zij later zou huwen.

Anne Biegel (1905-2004) was een van de eerste vrouwelijke journalisten voor *De Tijd* en vertaler.

4 **Hugo Claus** *De Metsiers*. Brussel: A. Manteau, [1951]. 193 x 134 mm. Ingenaaid met flappen. 176 p. Eerste druk. Rug boven- en onderaan beschadigd. Hoekjes gesleten. € 180

¶ Opdracht van de auteur in blauwe inkt op de Franse titel: 'aan Albert van Hoogenbemt | zeer vriendelijk | Hugo Claus'.

Albert van Hoogenbemt (1900-1964) was schrijver en journalist. Claus dateerde zijn opdrachten niet altijd; aan de schrijfwijze van de opdracht en de signatuur op de Franse titel van dit exemplaar van zijn debuutroman is te zien dat de inscriptie contemporain is.

Wildemeersch 7.1 A.

5 **Lili Green & Jan Greshoff** *Lumen. Féerie musicale. Scenario door Lili Green. [gevolgd door] Lumen. Bewerking in verzen door Jan Greshoff*. Den Haag: [Luctor et Emergo], 1909. 291 x 233 mm. Gebonden met koordje. 24 p. Niet afgesneden. Gedrukt in donkergeel op geveergeerd papier [in een oplage van 50 exemplaren]. Geïllustreerd met een originele, genummerde en gesigeneerde ets van Philip Zilcken en met een illustratie van Rie Cramer. Eerste druk. Omslag op de hoeken en langs de rug beschadigd en deels hersteld. Wat verbruind en gekreukt. € 650

¶ Nummer 3 [van 50 genummerde exemplaren].

Poëziedebuut van Jan Greshoff (1888-1971), op groot formaat en zeer bibliotheekmatig uitgegeven, met een fraaie ets van Philip Zilcken: een portret van Lili Green, linksonder in potlood genummerd 'no 3' en rechtsonder gesigeneerd 'Ph. Zilcken f[ecit]'.

Op zondagmiddag 24 en woensdagmiddag 27 oktober 1909 werd in de Haagse Schouwburg de balletvoorstelling *Lumen* opgevoerd, door leerlingen van choreografe Lili Green, met muziek van Arthur Frederic Monnier Harper.

'Een smaakvol uitgevoerd tekstboek, met het scherzo door Jan Greshoff in verzen bewerkt, bevat een keurige ets van Ph. Zilcken, door hem geheel belangeloos daarvoor afgestaan, en een reproductie van den elfen-dans, naar Rie Cremer [sic], is in 50 exempl. gedrukt. Reeds verscheidene zijn daarvan geplaatst; men zal zich moeten haasten.' (*Het Vaderland*, 25 oktober 1909)

Vaak wordt de dichtbundel *Aan den verlaten vijver* voor Greshoffs debuut aangezien, maar die eveneens in 1909 gedrukte uitgave ging pas in de eerste maanden van 1910 circuleren.

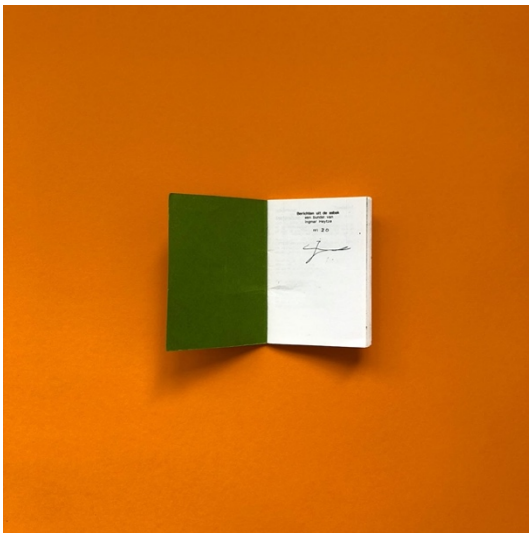
Zeer zeldzaam. Eenmaal in de NCC (UBA). Niet in de KB.

6 **F. ten Harmsen van der Beek** *Geachte Muizenpoot en achttien andere gedichten*.

Amsterdam: De Bezige Bij, 1965. 200 x 125 mm. Ingenaaid. Omslagontwerp van de auteur. 44 p. Eerste druk. Literaire Reuzenpocket 149. Goed exemplaar. € 30

¶ Uit het bezit van criticus Tom van Deel, die zijn naam en het jaar van aankoop in inkt op de Franse titel schreef: 'TvDeel 1965'.

Voor in dit exemplaar ligt een knipsel uit *Vrij Nederland* van 5 oktober 1963 met het gedicht 'Voor kinderen'. Tussen pagina's 12 en 13 ligt een handgeschreven notitievelletje met een kwatrijn uit een Schotse kinderballade.

7 **Ingmar Heytze** *Berichten uit de asbak. Een bundel van –.* (Utrecht: eigen beheer, 1987.) 105 x 76 mm. Geniet. (32) p. Gefotokopieerd in een oplage van 100 exemplaren. Eerste druk. € 130

¶ Nummer 20 van 100 genummerde en gesigneerde exemplaren.

Zelfgemaakt dichtbundeltje, waarin de gedichten 'Overveen', 'Wordt vervolgd', 'Love on the beach' en 'Leeg vertrek' opvallend genoeg tweemaal zijn opgenomen.

Dit is niet het debuut van Ingmar Heytze, maar wel een van zijn eerste uitgaven.

Als middelbare scholier stelde Heytze vele bundeltjes met eigen werk samen, die hij vermenigvuldigde op het kantoor van zijn vader. In 1985 verscheen *Therapie*, uitsluitend verkrijgbaar bij de Utrechtse boekhandelaar Jur Oskamp. Twee jaar later kwamen er twee opeenvolgende drukken van *Het blijft behelpen* op de markt. Tussendoor verschenen nog *Morgen brengen* (geen exemplaar getraceerd) en vervolgens *Berichten uit de asbak*.

Colofon: 'De bundel: *Berichten uit de asbak* is gemaakt in de periode Februari/Juli 1987. Voor degenen die nog geen kennis hebben gemaakt met mijn werk (Dat is nog steeds ongeveer heel Nederland): Mijn naam is Ingmar Heytze. Ik ben 17 jaar oud, sinds twee jaar dichter. Ik heb al enige optredens achter de rug [...]'.

Niet in de NCC.

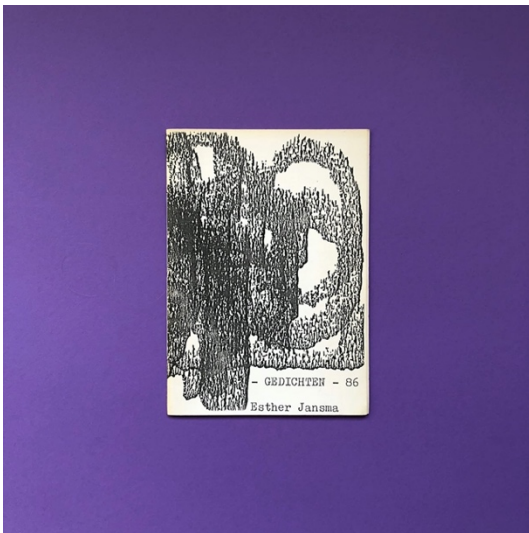
8 **D. Hillenius** *Dier en Mens. Het Verstoorde Evenwicht.* [Amsterdam: Zoölogisch Museum, 1952.] 244 x 160 mm. Geniet. [Omslagtekening van de auteur.] 13 [= 12] p. [Geïllustreerd met tekeningen van de auteur.] Eerste druk. Kreukjes. Roest. € 45

¶ Debuut van de bioloog en dichter Dick Hillenius (1927-1987), die in 1951 als student-assistent was gaan werken bij het Zoölogisch Museum, en daar vanaf 1952 tentoonstellingen zou cureren.

Deze brochure was vermoedelijk bestemd voor bezoekers van de gelijknamige tentoonstelling op de Plantage Middenlaan, die op 13 december 1952 opende.

De tekeningen zijn niet gesigneerd, maar ze komen in stijl overeen met Hillenius' eigen illustraties voor zijn proefschrift, dat zeven jaar later zou verschijnen.

Niet in de KB.

9 **Esther Jansma** *Gedichten*. (Met aan Naschrift van de auteur.) [Amsterdam: eigen beheer], (1986). 210 x 150 mm. Cahiersteek. Omslagontwerp Casper le Fèvre. (2), 22 p. Gefotokopieerd in een kleine oplage. Eerste druk. Randen zeer licht verbruind. € 80

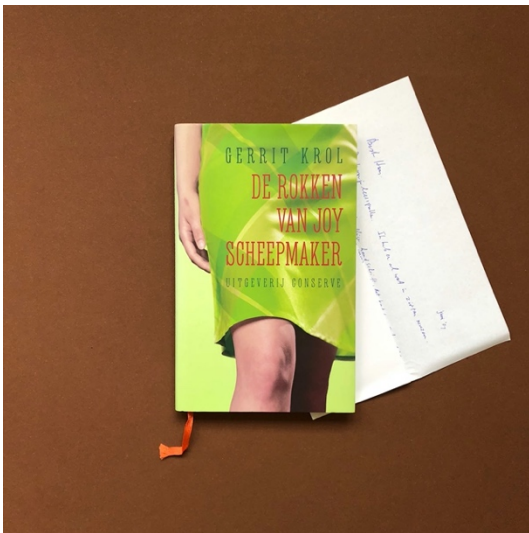
¶ Zelfgemaakt bundeltje met twintig gedichten. Aan het tweede vers, 'Stem onder mijn Bed', zou Jansma in 1988 de titel ontleen van haar officiële debuutbundel bij De Arbeiderspers.

Niet in de NCC.

10 **Herman Koch** *De voorbijganger*. *Verhalen*. Amsterdam: Meulenhoff, (1985). 199 x 124 mm. Paperback. 128 p. Eerste druk. Rug minimaal verschoten. Oude prijssticker op omslag. € 30

¶ Debuutbundel van de auteur die zijn eerste roem zou verwerven met zijn roman *Red ons, Maria Montanelli* (1989). In een interview met Koch in *Het Parool* naar aanleiding van het verschijnen van zijn debuutroman zei hij onder meer over *De voorbijganger*: 'Maar tevreden was ik er zelf ook niet over. Ik werd een beetje ongeduldig. [...] Ik probeerde te veel "literatuur" te schrijven.'

Evenwel werden de zeven verhalen uit deze bundel herhaaldelijk opgenomen in verzamelbundels van Herman Koch.

11 **Gerrit Krol** *De rokken van Joy Scheepmaker*. Debuutroman ingeleid door de auteur met zijn debuutverhaal 'The Great Pretender'. (Met een Inleiding van de auteur.) (Schoorl): Conserve, (2004). 207 x 131 mm. Halflinnen met stofomslag en leeslint. (2), 78 p. Vierde, herziene druk. Randen van omslag iets omkrullend. € 100

¶ Opdracht van de auteur aan J.J.A. Mooij in balpen op de titelpagina: 'voor Hans Mooij | van de ene Groninger | aan de andere | (paraaf) | Gerrit Krol | 28 juni '07'.

Achter in dit exemplaar ligt een handgeschreven brief van de auteur aan Hans Mooij, gedateerd 'juni '07' en gesigneerd 'Gerrit', 15 regels.

'Excuses voor mijn knullige handschrift, dat komt door mijn kwaal [= Parkinson]. 't Is maar goed dat ik het meeste in mijn leven al geschreven heb. [...] Met enige afgunst kan ik kijken naar zo'n handschrift als dat van jou: sterk, regelmatig, waarschijnlijk vulpen. [...] Het is wel een aardig boekje, met al die praterij er omheen. Ik hou ervan in herdrukken te knoeien.'

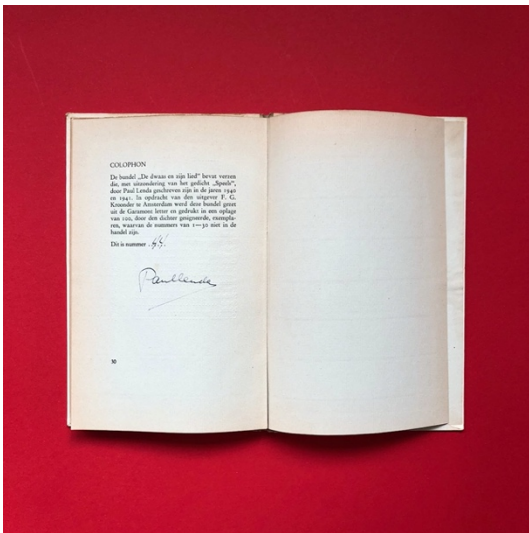
Prof. dr. J.J.A. Mooij (1929-2019) was hoogleraar Algemene Literatuurwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen. Net als Krol was hij opgeleid als bèta (studies wiskunde en wijsbegeerte).

12 **Tom Lanoye** *Maar nog zo goed als nieuw*. Gent: eigen beheer, 1980. 215 x 161 mm. Geniet. [Omslagontwerp van de auteur.] 36 p. Gedrukt door Alpha Sneldruk Center [in een oplage van 100 exemplaren]. Geïllustreerd met twee fotocollages. [Tweede druk.] € 230

¶ Debuutbundel, door Lanoye zelf vervaardigd en verspreid.

Deze tweede druk verschilt ten dele van de eerste druk (eveneens in 100 exemplaren gedrukt): op de achterzijde van het omslag staat nu een portret van de auteur, boven een advertentie van de drukker. Daarnaast is het gedicht 'het loopt nog Slecht met je af' herzien.

Rousseeuw A.1. Cf. Boris Rousseeuw, 'Een splinternieuwe poëzie. Over de eerste dichtbundels van Tom Lanoye', in: *De Boekenwereld*, jaargang 31, aflevering 2, 2015.

13 **Paul Lenda** *De dwaas en zijn lied. Gedichten.* Amsterdam: F.G. Kroonder, [1942]. 228 x 147 mm. Halflinnen. 32 p. Gezet uit de Garamont en gedrukt [door Schaaf te Amsterdam] in een oplage van 100 exemplaren. Eerste druk. Bovenrand band iets verbruind. € 25

¶ Nummer 44 van 100 genummerde en gesigioneerde exemplaren.

Eerste en enige dichtbundel van Alexander Gans (1916-1999), alias Paul Lenda. Gans was een boezemvriend van de dichter A. Marja, aan wie het hierin opgenomen gedicht 'Speler' in druk is opgedragen. Het laatste gedicht, 'Nacht', is opgedragen aan Puckje, de echtgenote van Marja.

Na een kort verblijf in kamp Westerbork zou Gans onderduiken bij kunstenaar Lotte Ruting in Amsterdam. Daarna vluchtte hij, deels te voet, naar Spanje. De ouders van Gans zouden in december 1942 worden vermoord in Auschwitz.

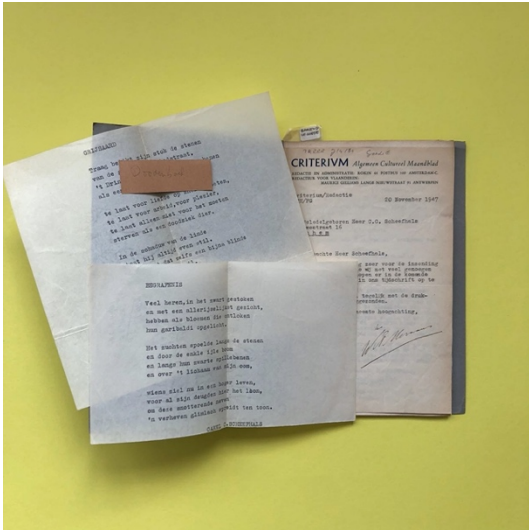
Uit het bezit van de dichter Emile den Tex (1918-2012), die zijn naam en de datum van aankoop op het schutblad schreef: 'E.den Tex | 25-III-'42'.

14 **Paul Rodenko** *Gedichten.* Amsterdam: U.M. Holland, 1951. 193 x 131 mm. Ingenaaid met omslag. 52 p. Eerste druk. De Windroos XI. Omslag wat gevlekt. € 25

¶ Opdracht van de auteur [aan W.H. Nagel] in blauwe inkt op de Franse titel: 'Voor Willem | 5 juli '51 | Paul'.

Debuutbundel, waarin ook het bekende gedicht 'Bommen' en de gedichten 'Gerrit Achterberg I [&] II' zijn opgenomen.

Paul Rodenko en W.H. Nagel, publicerend als J.B. Charles, voerden in 1948 een polemiek in het tijdschrift *Podium*.

15 **Carel Scheefhals** *Het debuut van Carel Scheefhals. Origineel dossier.* 219 x 155 mm. Geniet en gelijmd schriftje. (30) p. Enkel kreukje in het omslag. € 260

¶ Verrassende verzameling documenten van en over Carel C. Scheefhals, achter welk pseudoniem de christelijke dichter Barend de Goede (1915-1995) zich schuilhield. Scheefhals debuteerde in maart 1948 met acht nonsensverzen in het debutantennummer van *Criterion*.

In dit schriftje heeft De Goede alles rond zijn pseudoniem bijeengebracht: de betreffende bladzijden poëzie uit het tijdschrift *Criterion*, de in *Criterion* gepubliceerde verzonnen biografie met een valse signatuur eronder en vier krantenknipsels over het schandaal dat erop volgde.

Het dossier opent met een originele, getypte brief van W.F. Hermans aan C.C. Scheefhals, gedateerd '20 November 1947' en gesigneerd 'W.F.Hermans', 7 regels. Achter in liggen twee typoscripten van de ongepubliceerde gedichten 'Grijsaard' en 'Begrafenis'.

Carel C. Scheefhals kon rekenen op de waardering van Jan Hanlo en van Gerrit Komrij, die hem in *Trou moet blycken* (2001) uit de vergetelheid haalde. Komrij kende, schreef hij, Scheefhals' 'Sonnet voor Mieremet' uit het hoofd.

16 **Alain Teister** *De huisgod spreekt.* Amsterdam: Querido, 1964. 184 x 114 mm. Pocket. Omslagtekening William D. Kuik. 56 p. Tweede druk. De Boekvink. Deels verbruind. € 40

¶ Opdracht van de auteur [aan Igor Cornelissen] in blauwe inkt op de titelpagina: 'Igor | voor als je opstaat | na de daad | jacq.'.

Debuutbundel van Jacob Martinus Boersma (1932-1979), alias Alain Teister.

Boersma was korte tijd eindredacteur van *Vrij Nederland*, aan welk tijdschrift Cornelissen vanaf 1962 verbonden was. Seks was een dwangmatige passie van de dichter, aldus Cornelissen.

17 **P.F. Thomése** *Zuidland*. Amsterdam: Querido, 1991. 200 x 125 mm. Paperback. 136 p. Tweede druk. Mooi exemplaar. € 25

¶ Opdracht van de auteur in blauwe balpen op de Franse titel: 'Voor Johan Polak, de laatste Romein, | Frans Thomése, | Amsterdam, 2 juni 1991'.

Debuut. Voor deze verhalenbundel ontving Thomése op 21 mei 1991 de AKO Literatuurprijs.

F.A. Thomése, de vader van de auteur, was directeur van Koninklijke Drukkerij Van de Garde te Zaltbommel, met uitgeverij Athenæum–Polak & Van Gennep als belangrijke opdrachtgever.

18 **G.W. van Vierssen Trip** *Mientje Watsinga in den heilstaat*. Rotterdam: W.L. & J. Brusse, 1930. 214 x 170 mm. Heellinnen met stofomslag. Omslagtekening J. Franken Pzn. 212 p. [Gedrukt in een oplage van 1500 exemplaren.] Eerste druk. Omslag gesleten. Sneden iets roestig. Naam in inkt op schutblad: M.J. van Lessen [= neerlandica uit Groningen]. € 35

¶ Debuutroman van de in zijn tijd bekende jurist.

'Hierin beschrijft hij de soms precaire verhoudingen in zijn geboortestad Groningen tussen adellijke families en de betere "burgerfamilies", waarvan een dochter – Mientje Watsinga – onverwachts bekeerd wordt tot het socialisme. Ook hier hekelt Trip op ironische wijze zijn vroegere Groningse omgeving.' (mr. G.Chr. Kok, *Rotterdamse juristen uit vijf eeuwen*, 2009)

Van Beest | De Bode 705.

19 **S.G. van der Vijgh Jr.** *Werkers. Met portret van den schrijver. (Met een Ter Inleiding van Henri Dekking.)* Haarlem: De Erven F. Bohn, 1900. 204 x 147 mm. Gedecoreerd heellinnen. X, (2), 136 p. Eerste druk. Slijtage aan de rug. Iets los in de band. Vier namen op het schutblad. € 80

¶ Postuum uitgegeven novellenbundel van Samuel Gijsbert van der Vijgh (1876-1899), die aan de gevolgen van een zelfmoordpoging in een kliniek te Bussum was overleden. Uit de briefcitaten van Van der Vijgh die Henri Dekking in de inleiding citeert, blijkt dat de jonge schrijver aan depressies leed. Frederik van Eeden had hem onder behandeling.

Het eigenlijke debuut van S.G. van der Vijgh is de novelle *De hinderpaal* (1898). Maar van dat boek ontbreekt elk spoor, al heeft het een vermelding in het *Nieuwsblad voor den boekhandel*. Emmanuel de Bom, in een mooi artikel uit 1940, noemt *Werkers* 'zijn eerste en eenige boek'.

20 **Gerard Walschap** *Liederen van Leed. (Met een Tot den Lezer van Jan Hammenecker.)* Kortrijk: Jos. Vermaut, 1923. 169 x 127 mm. Ingenaaid. 88 p. Niet afgesneden. Gedrukt in rood en zwart op geveergeerd papier. Eerste druk. Eerste (blanco) pagina verwijderd. Scheurtje. € 85

¶ Opdracht van de auteur aan zijn echtgenote in blauwe inkt op de titelpagina: 'Voor Ninette | mijn kinderschrei | Gerard'.

Debuutbundel van Gerard Walschap (1898-1989), met een lovend voorwoord van de onderpastoor van Londerzeel Sint-Jozef, die de gedichten vergelijkt met Boutens' *Beatrijs*.

Niet lang na het verschijnen van zijn eerste dichtbundel schreef Walschap te hopen dat alle overgeleverde exemplaren van de aardbodem zouden verdwijnen.

Cf. Joris Gerits, 'Belijdenis van leed en loutering', in: *Zacht Lawijd*, jaargang 1, aflevering 3, 2002.

COLOFON

Catalogus 15 1 juli 2020

Tekst en beeld Nick ter Wal

Vignet Olivia Ettema

Lettertype Avenir

Met dank aan Sander Bink

Adres Hereweg 134, 9722 AA, Groningen

Telefoon 06-41909324

IBAN NL08TRIO0379619288

KVK 73792640

BTW NL002164220B81

Web www.artistiekbureau.com

Mail info@artistiekbureau.com

